Nagyvárad, 1902. VIII. évfolyam. 25. szám. Péntek, január 31.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 „

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVARAD, január 30.

A kisbirtokos és a kisbirtok hiteléről.

A kisbirtokos és kisbirtok hitelét vagy kényelem szeretetből, vagy tudatlanságból, vagy felületes vizsgálódás eredményeképpen igen sokan összezavarják. A nagy közönséget e tekintetben nagyrészt a napilapok közgazdasági rovatvezetői befolyásolják s igy elhitették azt, hogy e két fogalom ugyanegy. Ebből a téves hitből keletkeztek és keletkeznek aztán azok a zavaros fogalmak és óriási károk, melyeket ma már mindenki, a ki gondolkozik, nyugodtan megállapithat.

Mikor az 1898. évi XXXIII. t. czikk alapján az Országos Központi Hitelszövetkezetet megalakitották, mindenki nagy reményekkel nézett elébe és azok, a kik ezt az alkotást ugy fogták fel, hogy azt a kisbirtokosok személyes hitele kielégitése forrásául alapitották, nem is csalatkozhattak benne, mert erre a czélra kitünően bevált, fejlődésképes, áldás jön a nyomába és tényleg hézagpótló intézménynek bizonyult.

Egyetlen egy kifogást lehetne ez alapitás ellen tenni és ez az, hogy már ma is, mikor még csak 1500 hitelszövetkezet ügyeit kell a központban adminisztrálni, hitellel ellátni, a központi vezetés egy kissé nehézkes és lassu.

Ezen az állapoton, ha még ma nem is, de nemsokára okvetetlen változtatni kell.

Csak hozzávetőleges kimutatást teszek és ki fog tünni, hogy milyen óriási méretü munka földolgozása vár az Országos Központra.

Ma az 1500 szövetkezet mindenikére számitsunk csak 300 tagot, ez 450,000 tag; számitsuk, hogy ezek egyharmada hiteligénynyel lép föl, — ez már 150,000 hitelügylet teljes lebonyolitása. Jóval nagyobb számban, mint Magyarország akármelyik pénzintézetének összes ügyei. Igaz, hogy az összeg nem mulja felül az ötven millió koronát, mert nagyrésze ezeknek apró kölcsön ügylet és éppen mert kis és nem kerek összegekről van szó, a kamat kiszámitása is sokkal nehézkesebb, mint egy nagy pénzintézeté.

Ilyen óriási munka-halmaz mellett méltánytalanságot követne el mindenki, a ki az Országos Központi Hitelszövetkezet eljárását gáncsolni, vagy kisebbiteni akarná.

A fejlődés meghozza a föltétlenül szükséges deczentralizácziót, hogy csakis a legfőbb vezetés maradjon meg a mai Országos Központ kezében.

A mikor ez majd bekövetkezik, meglesz a kisgazdák hitelének kérdése hazánkban oldva olyan ideálisan, hogy büszkén, bátran példányképül mutathatjuk fel azt a szervezetet a művelt külföldnek is és hiszem, hogy e szervezetben nyujtott példát sokan fogják utánozni.

A kisbirtok hitelének kérdésében alig történt még valami. A mi történt, az is több kárt, mint hasznot okozott. A kisbirtok hitelének járadék-szerünek kell lennie és a járadék nem mulhatja felül a kisbirtok jövedékét. Ha a kisbirtok méltányos hitelét uzsorás kamatra vett pénzzel és nem járadék-szerü kölcsönnel elégitik ki, — a mint ma rendszerint történik — ugy az értelmesebb kisbirtokost, hogy földjét megtarthassa, rablógazdaságra kényszeritik, hogy a föld hozadéka az uzsorás kamatot behozza. Ez azonban előbb-utóbb a föld kimerülésére vezet és bár lassabb tempóban, de mégis a jómódu és józanul gazdálkodó kisbirtokos kisbirtoka az adósságokba eluszik. Csakhogy ekkor már a hitelező is egy kizsarolt birtokhoz jut, melyet vagy megtart magának, vagy hitelbe eladva becsap vele egy jóhiszemü adósság-mentes földmivest, a ki többi birtokának hozadékából törlesztgeti e terhes tartozást és ugyanabba a hinárba jut, — ez már igazán önhibáján kivül — melyből elődje teljes vagyoni romlása árán kimenekült.

Mondhatom, szép menekülés!

E fenti kép azonban a munkabiró, a föld hozadékát kiforszirozó földmives sorsát ábrázolja.

A hitellel bánni nem tudó ősei nyomán egyszerü eszközökkel gazdálkodó kisebb intelligenczáju kisbirtokos kis birtoka két-három év alatt már a hitelező kezében van. Igy kerül a földmives birtoka uzsorás kézbe, igy lesz a jó magyar parasztból elzüllött munkás, igy nézzük mindnyájan összetett kézzel, hogy a talajt a földmives lába alól ki lehessen vonni és még csodálkozunk, hogy ha az állam törvényei által támogatott módon koldusbotra juttatva, a vándorbotot veszik kezükbe és jobb hazát keresnek.

Nem vagyok pessimista, hanem optimista. Inkább szebbnek és jónak látok minden képet, mint mások, de mint a ki hazarészünk több vidékét alaposan ismerem, nyugodtan állitom, hogy a mai elszegényedés és vagyoni romlás egyik legfőbb oka a mai hitelviszonyok mellett kifejlődött és lábrakapott kisbirtok hitelből származik.

Ütött a tizenkettedik óra! Most már vagy tenni kell valamit, vagy összetett kézzel kell néznünk, hogy turbulens czellengők a városok széleit elfoglalják és a közbiztonságot veszélyeztessék. Támogatnunk kell a kifosztott és nyomorba jutott elemet kivándorlásában, avagy a megindult veszélyes irány elé gátat vetni és gyorsan, de nagyon gyorsan a hatályos orvosszerekkel előállani és a gyógyitást megkezdeni.

Az orvosság módjáról is akarok egy pár szót szólani.

A kisbirtokos hitelének fokozottabb mértékben leendő gyakorlására buzditandó az Országos Központi Hitelszövetkezet és esetleg a kormány vagy országgyülés által felszólitandó, hogy fokozottabb mérvben alapitson hitelszövetkezeteket. Tegyen meg mindent és hasson oda, hogy még a legrejtettebb havasi faluban is a földmivesek szövetkezeti érdekhálózatba lépjenek. Vegye igénybe e munkánál a felekezetek papjait és tanitóit, az állami és megyei tisztviselőket, a gazdasági egyleteket, a jobb indulatu földbirtokosokat és egyáltalán minden jobb gondolkodásu embert, minden egyletet, kultur-intézményt, hogy a szövetkezeti érdekhálózat minél előbb teljesen kiépittessék.

Jövessen, menessen, járasson szakértő tanitókat országszerte; alapitsa a szövetkezeteket tömegesen; vegye kezelése alá az elzüllésnek indult nagy tömeget és mentse meg hazánknak azt az értékes munkaerejét, a mi még ma megmenthető, mert csak akkor tett az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelességének mindenben eleget, ha a munkát teljes erejével kezébe veszi és azt diadalra is viszi.

A kisbirtok hitelére még nincsen meg a megfelelő szervezetünk. Annak éppen olyan hajlékonynak, olyan kis egyedek részéről is hozzáférhetőnek kell lennie, mint az Országos Központi Hitelszövetkezetnek. A kölcsön nagyságának értéke relativ, a kölcsönkérő vagyoni viszonyával áll arányban. Egy dúsgazdag birtokosnak egy pár százezer koronás kölcsön — nem nagy kölcsön; egy száz koronás kölcsön nekem szintén nem nagy kölcsön, — de egy két-három holdas kisbirtokra egy száz koronás kölcsön már elég nagy kölcsön.

Ugy kell tehát ezt a még nem levő intézményt szervezni, hogy még száz koronás járadék-kölcsönöket is adhasson. És ugy kell ennek az intézménynek berendezve lennie, hogy szükség esetén egy pár száz millió járadékot is bocsáthasson ki. Mert én nem a bankok adataiból, hanem a vidék eladósodottságából számitok és biztosan veszem, hogy több, mint hatszáz-

A „Kék macska" vendéglő (Kapuczinus-utcza) megnyilt!
A nagyrabecsült közönség szives pártfogását kéri
Friss Dréher sör! Kitünő érmelléki borok!
Izletes magyar konyha! Választékos olcsó villás reggelik!
57. DEMETROVICS J. vendéglős.

ötven millió korona a kisbirtok azon terhe hazánkban, melyet járadék-adóssággá kell átalakitani.

Ilyen czélra lenne fejleszthető alapszabály módositással, állami garanczával és támogatással az Országos Központi Hitelszövetkezet, már csak azért is, mert ennek az intézménynek a vidéki hitelszövetkezetek vezetőségében meg volna a már eddig is ellenőrzött és vezetett gárdája és pedig sok ezer jóravaló ember, a kiket ilyen czélra jól felhasználhatna. És ezek naponkint csak szaporodni fognak.

Hibás lépésnek tartanám, ha akármilyen okból a kisbirtokos és a kisbirtok hitelének kielégitését két önálló, egymással szerves kapcsolatban nem levő intézményre biznák.

Azt nem is tartom szükségesnek fejtegetni, hogy a kisbirtok hitele, mert kockázattal nem jár, olcsóbb legyen valamivel, mint a kisbirtokos hitele, mert ez utóbbi biztonsága a személy qualitásától is függ.

Dr. Gidófalvy István,
kir. közjegyző.

A szalkai választás.

A mult évi október 4-én lefolyt választáson a szalkai kerület mandátumát 359 szónyi többséggel *Jakabffy* István szabadelvü párti nyerte el. Az ellenjelöltjének, Konkoly-Thege Sándornak a hivei megtámadták a választást, még pedig az 1899: XV. t.-cz. 3. §-ának 1., 2. és 6. pontjai alapján s a petiziót *Vavrik* tanácselnök vezetésével tegnap tárgyalta a Kuria. A kérvényezők első sorban azt vitatják, hogy Jakabffinyak nem volt szenvedő választóképessége. Ezenfelül a kérvényezők jogi képviselője a második vád során a vesztegetésekre tért.

— Öt községben — mondotta — a református egyháznak 500—500 koronát ajánlott fel. Bizonyára nem vallásos érzésből . . .

Elnök: A szivekbe nem látunk. Ne tessék itt vallási kérdéseket firtatni.

— Jakabffy választói 4—60 koronát kaptak, hogy reá szavazzanak s a községek némelyikében maguk a birák vették át a pénzt itatás czéljaira. Megnevezi még a korcsmárosokat is, kiknek a borát itták.

Határozatot holnap hoz a Kuria.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 30.

Gróf *Apponyi* Albert elnök megnyitja az ülést.

Bejelenti, hogy a tegnap elmaradt interpellácziókra ma következik sor.

Pichler Győző: Mikor az elnök tegnap rendreutasitotta, azt kiáltotta:

— Nem bánom, ha 25-ször is rendreutasitanak!

E szavakat erős felindulása közben ejtette ki és kéri a Házat, vegye azt meg nem történtnek. (Helyeslés).

Elnök: Következik a napirend.

A költségvetés.

Brázay Kálmán: A mai gazdasági és politikai helyzet sorvasztó s még sem keresünk utat a kibontakozásra. A mai politika nem fogja Magyarországot gyarmati jellegéből kiemelni.

Mihelyt Magyarország megmenekülésére egy lépést akar tenni, buzzák-halasszák a kérdések megoldását. Az önálló vámterület létesitésétől nem lehet tágitani. A miniszterelnök ur, ha ez irányban müködne, ugy igazán érdemeket szerezne az országnak.

A költségvetést nem fogadja el.

Ismét a demokraták.

Ballagi Géza: Oszinte kritikát akar mondani és kéri a házat, hogy ne értsék félre. Természetesnek tartja a függetlenségi párt alakulását.

Az a párt, mely a kiegyezést létrehozta, a szabadelvüség jegyében született s ahhoz mindig hü maradt.

Fejtegeti a szabadelvü pártnak merkantil és agrár árnyalatát, melyek a szabadelvüséggel teljesen összeférnek. A demokrata párttal a tegnapi incziden után nem szivesen foglalkozik, mert a demokrata párt magának akarja vindikálni a 48-as törvények kivivását. Már pedig szerinte a nemesség tartotta fenn 1000 évig az országot s ha volt olyan lovagias, hogy lemondott róla — —

Kiáltások: Kik azok?

Ballagi: Hát azt az egyet — —

Krasznay: Miért csak egyet, hisz mindnyájan azok vagyunk?

Ballagi: Hiszen én is azt mondtam s azt akarom kifejteni — —

Nessy Pál: Egy demokrata van, de az istenigazában az!

Ballagi: Tessék a demokratáknak kéjelegni a magok eszméiben, de ne akarják felforgatni az államrendet. Ok nem akarják alávetni magokat a társadalmi konvencziónak. Aki ezeket megakarja változtatni, az először magával szemben gyakorolja a konvencziót. Mi demokraták vagyunk s a társadalmi intézkedéseket tiszteljük.

Reflektál Lindner tegnapi felszólalására. Az 1868: 44 t.-czikknek értelme az, hogy a nemzetiségek közt jogok tekintetében különbség nincs, de igenis itt, e házban a magyarság supremacziája kétségbevonhatatlan s ha a nemzetiségi tanitók birdetnek is iskoláikban olyan elveket, mint Lindner, itt a Házban, egy olyan tényezőnek mint Lindner, nem szabad. (Helyeslés, zaj.)

Kubik Béla: Hát a kormány ellenőrzése hol marad?

Ballagi: A választási törvények módositását fokozatosan gondolja kiterjeszthetőnek. Mindezeken felül a szabadelvüek a humanizmusnak, tehát a szocziális kérdéseknek is hivei.

Foglalkozik a munkás kérdéssel s hiszi, hogy akkor végzünk hasznos dolgot, ha nem hizelegnénk nekik, hanem hibáikra mutatnánk rá.

Bartha Odön: Eldicsekedtek már vele 50-szer!

Ballagi: Tiltakozik az ellen, hogy az önálló vámterület pártkérdéssé tétessék s ennek jelszavát egy párt lefoglalja magának. (Zajos ellenmondások a szélsőbalon). Legkevésbbé van okuk tiltakozni Kossuth hagyományosainak, mert A 40-es években Kossuth is a vámszövetség mellett foglalt állást. (Zugás a szélsőbalon.)

Rákosi Viktor: De ő csinálta meg a védegyleteket és a honi mozgalmakat.

Krasznay Ferencz: Hatvan év előttről beszél!

Ballagi: Ez tény. Kossuth Lajos helyeselte a vámszövetséget az akkori viszonyok közt.

Kiáltások: Nohát!

Ballagi Az önálló vámterületnek a czélját a közös vámterülettel is elérjük és ennélfogva a javaslatot elfogadja.

Lindner védekezése.

Apponyi: Lindner személyes kérdésben kiván szólani.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZAJA.

Páter Timót.

Ugy emlékszem éppen, mintha ma történt volna, a mikor negyven évvel ezelőtt iskolánk nagytermében nyugalomra kisértük Polikárpus atyát, iskolánk német nyelvtanitóját. Jó ember volt, siratták társai, sirattuk tanitványai. S a jó Isten nyugosztalja szegényt.

Egy hét mulva azonban összeült a tanári kar, hogy helyét betöltse. Szomoru világ volt akkor Magyarországon s a mi iskolánk sem merte éppen a német nyelv tanitását sokáig halogatni. De hát kire bizzák? Ki vállalkozik erre? Ez volt a nagy kérdés.

Az egyik megmenekült, mert neki elég a latinnyelv, a másik német szót sem hallott életében, ezért nem tanithat. Rendre mindeniknek akadt valami oka, a mivel lerázhatta ezt a megtisztelteltetést. Legutoljára került a sor páter Timótra, a historia professzorára. Páter Timótról mindenki tudta, hogy még a német tudósok is megbámulták német tudományát egykor. A rektor végre tőle kérdi:

— Páter Timót elvállalja-e?

Páter Timót elvörösödött s csak annyit felelt:

— Soha sem beszélek németül.

— De beszélt.

— Igaz, de rég volt . . . elfeledtem. Tudjátok ugy-e, hogy ott voltam Bem oldala mellett, körülem süvöltött az osztrák golyója, sebeimből sokszor omlott a vér. És tudjátok ugy-e, hogy ott voltam Világos után akkor is, mikor besötétedett hazánk felett s tudjátok ugy-e, hogy német birák német itélettel sanyargattak. Fájt a szenvedés, de fájt a szivem, hogy az a sok-sok honfivér hiába omlott és ott a tömlöczben megfogadtam: soha német szó számat el nem elhagyja.

— Páter Timót, jól tudjuk s épen ezért téged illet ez a kötelesség.

— Engem?

— Téged illet, te tanitod, neked kell tanitani egymásután mondogatták.

Páter Timót végignézett társain, egy könycsepp szaladt végig jóságos orczáján s csendes megadással mondta:

— Legyen meg, amit kivántok.

*

Másnap már tanitotta a német nyelvet Páter Timót.

— Hé, fiuk, vegyétek elé a könyveket.

Mi előszedtük a könyveket; kinek mi volt azt. Az egyik a latint, másik a históriát.

— Nem azt, azt a hegyes betüst.

Elővettük hát azt a hegyes betüst. Ebből már sejtettük, hogy Páter Timót tanit minket a német szóra.

Hegyes szögü bunkós pálczájával bökögetni kezdte a könyvemet. Előre is forditott, hátra is. Végre egy olvasmánynál megállott.

— No, olvasd. — És olvasni kezdtem. Ha valamit nem értettem, magyarul megmondta, de német szót bizony ki nem szalasztott a száján. Igy ment a tanitás egész esztendőben. Hogy minket el nem germanizált, az bizonyos.

Az esztendő végén a tanárkar a hü sáfárt megjutalmazta. A néhai tanár fizetését erre az időre Páter Timótnak adták. A hosszu asztalra szép sorba kirakták a bankókat. Épen hatvanhat pengő forint és hatvanhat krajczár illette.

Páter Timót csendesen nézte a sok pénzt. Mit csináljon ő ezzel a kincscsel? Tünődött, de nem szólt semmit. Odalépett, széthuzta reverendájának a hátulsó zsebét, odatartotta az asztalhoz s arra kérte a rektort, hogy taszitsa bele. A rektor megtette ezt is. Páter Timót többé egy szót sem szólt, kalapját vette s ment egyenesen haza. Otthon levetette tüstént a reverendát, felakasztotta a fogasra.

Öreg gazdasszonya várta, hogy mikor rendelkezik. Timót ur sétált, sétált s közbe-közbe nagyokat sóhajtott. Az öreg asszony végre megszólitotta:

— Tisztelendő ur, hozhatom-e az ebédet?

— Nem! — s azzal tovább sétált. Az öreg asszony azonban még ott maradt. Szerette volna tudni, hogy mi lesz ennek a vége?

Nem sokáig várakozott. Páter Timót egyszer csak odaszól hozzá.

— Sára asszony, itthon van-e az öcsém?

— Melyik?

— Melyik? Hát Mihály, az a lump náczió.

Lindner: Tegnapi beszédére utal. Nálunk nemzetiségek vannak, melyek politikailag nincsenek szervezve. (Nagy zugás, elnök csendet kér.) A nemzet politikai fogalom. O nem akarta a magyar állam fölényét félre magyarázni, vagy el nem ismeri, vagy a szásznemzetiséget egy nivóra helyezni a magyar nemzettel, vagy nemzetiséggel. Ilyesmit egy férfiuról aki a magyar államban a magyar közjogot tanitja, nem lehet feltételezni.

Hivatkozik működésére, felettes hatósága elismerésére. A tudománynak szabadnak kell lennie. Magyarországon szabad is, nincsen koriátozva.

Nessy Pál: Haza ellenesen nem szabad tanitani!

Lindner: Hogy mikért tanitottam Kolozsvárt az egyetemen, azt konstatálhatnám beszédeimből, ha itt volnának fel is olvasnám.

Közbeszólás: Isten mentsl (Derültség.)

Lindner: Megdöbbenéssel olvasta és látta azt a resenzust, melyet tegnapi beszéde okozott, ez csak félreértés lehet. Mindig a magyar állam hive voltam. Mikor először voltam a Ház tagja a Deák-párt tagja voltam és ha ma fenn állna, ujra tagja lennék.

Nessy Pál: Akkor jól van. (Derültség.)

Lindner: Kéri a Házat nyilatkozatának tudomásul vételére.

Öt percz szünet.

Szünet után

Apponyi: Az ülést ismét megnyitom.

Jékey Zsigmond: Lehetetlen észre nem venni a hanyatlást, mely az országban minden téren mutatkozik. (Igaz! Ugy van.) A nép végre is belátja küzdése hiábavalóságát és kivándorol. A középosztály szintén hanyatlik. (Helyeslés a szélsőbalon.) Iparunkat, kereskedelmünket elnyomja az osztrák politika. (Helyeslés a szélsőbalon)

A kormánnyal szemben bizalmatlan s ezért nem fogadja el a javaslatot. (Hosszas éljenzés a szélsőbalon. A szónokot számosan üdvözlik.)

Nosz Gyula: Hosszasan fejtegeti a gazdasági viszonyokat s reá mutat arra, miképen lehetne azokat lassanként az ország javára reformálni. (Helyeslés balról.)

Ülés végén *Zboray* Miklós néppárti a biztositási törvényjavaslatról, *Nessy* Pál pedig az ingatlanokra betáblázott adósságok utáni adókedvezmény ügyében interpellál.

Lukács és *Hegedüs* feleltek nagy érdeklődés mellett, kedvezően az interpellációkra.

A margittai tárgyalás.

— Saját tudósitónk telefonjelentése. —

Margitta, 1902. jan. 30.

Hasonló érdeklődés mellett tartották meg a margittai mandátum ügyében a kir. kuria által elrendelt vizsgálat második napját is, mint az elsőt. A tárgyalási terem ma is ugy telve, mint tegnap. *Orley* egyik védőügyvédje dr. *Várady* Zsigmond ugyan nincs jelen (Váradra utazott a községi iskolaszéki választógyülésre) de helyette dr. *Vinkler* ügyvéd és maga *Orley* annál jobban buzgólkodnak a mandátum védelmében. De a kérvényezők ügyvédjének dr. *Aigner*-nek figyelme sem lankad, jogi tudásával és szónoki erejével ellenfelei nem birnak, nem egyszer *Plopu* biró is igazat adott neki. Plopu kir. táblabiró ma is éppen olyan tárgyilagosan vezette a tárgyalást, mint tegnap.

A mai vallomások közt kiemelkedik *Pap* Simon szunyogdi biróé, melynek körmönfontsága bizonyság reá, hogy az uj kuriai biráskodás bonyolódott paragrafusai közt tájékozott már az egyszerü román paraszt is — — ha nem is a maga eszétől.

A mai tárgyalás lefolyása a következő volt:

A választásról *Várady* Zsigmond Nagyváradra utazott s igy mint a választást védő, csak *Vinkler* Lajos dr. volt jelen.

Pap Simon szunyogdi községi biró azzal volt vádolva, hogy ő osztogatta a választás alkalmával a czédulákat. Vallomása nagy feltünést keltett, mert irni, olvasni nem tud egyszerü oláh ember s mégis agyafurtan védekezett. Konstatáltatott, hogy ő a képviselőválasztásnál nem szerepelt mint bizalmi férfiu. Vallomása következőleg hangzik. A tényállás, a miként az a valóságban megtörtént, ez:

Mult év őszén a választás napján reggel elindultam hazulról a községháza felé. Utközben senkivel sem beszéltem és senkit fel nem szólitottam, hogy a községházára feljöjjön. A községházán innen nem messze van a korcsma, többen voltak ott; igy *Bába* Illés, *Vadas* Demeter, *Trefán* Gábor, idősb *Nuczás* Gábor, *Lázár* György, *Bocska* Tógyer.

Ezek mikor megláttak, körülvéve kértek, fizessek pálinkát. Hosszas kérésre odaszóltam a korcsmárosnak, hogy adjon az én számlámra egy félliter. Ez elfogyott anélkül, hogy mindenkinek jutott volna. A jelenvoltak kérésére még egy félliter vettem, kik felemliték ekkor, hogy czédulájok van, mely feljogositja őket, hogy élelmezést kapjanak, s mint hogy ők Margittán, a korcsmában ácsorogni és esetleg magukat kellemetlenségeknek kitenni nem akarják, arra kértek, adjak bizonyos összeget a czédulákért, hogy tetszésük szerint ehessenek és ihassanak. En azt mondtam, hogy nálam nincs annyi pénz, de átmegyek a községházára és megbeszélem a dolgot az irnokkal, ki most nincs Szunyogdon, azt sem tudom, hol van, mert végleg eltávozott. A községi irnok 18—19 forintot adott, s kijelenté, hogy saját pénzéből adja ezt kölcsön, s mint ilyet vettem át én is. Azzal kifizettem az embereket s nevezetesen a kiket felsoroltam, átadták czéduláikat, melyekért egyenkint 4—4 koronát fizettem. Azt mondtam, hogy induljanak a községházára, mert várják a fuvarosok, hogy be menjenek Margittára. Valótlan, hogy azt mondtam volna, hogy a czédula beváltásáért kötelesek Örleyre szavazni. En olyasmit sohase mondtam, mert Örleyvel a választás napja előtt nem beszéltem, egyszer láttam, de nem is ismertem. Ezt kész vagyok esküvel bizonyitani. — A beváltott czédulákat *Virág* községi irnoknak adtam, ki nekem a 18—19 forintot kölcsönözte, hogy a választás után mit csinált, nem tudom. Tőlem az összeget nem kérte, lehet, hogy ő megkapta a czédulák ellenértékét valakitől s talán azért nem kérte a kölcsön vett összeget. Ha kérné, meg kellene fizetnem, de én is kérném a czédulákat.

Eigner: Miért?

Papp Simon: Mert igy volna *Virág* irnok előttem igazolva, hogy azok ellenértékét senkitől nem kapta meg.

Eigner: Mit csinálna a czédulákkal?

Vinkler ellenzi a kérdés feltételét!

Plopu tábla biró hivatalból felteszi a kérdést.

Papp Simon: Ha Virág a czédulákat visszaadná, megkisérteném a pénzt visszakapni. Orleytől elkérném az összeget, melyet ugyan Orley nem köteles megfizetni, mert tudomása erről nem volt, de ha nem fizetné is meg, fejfájást nékem nem okozna.

Eigner: Miért váltaná be a czédulákat éppen Orleytől?

Papp Simon: Mert Orley jutott hivatalba.

Plopu táblabiró kérdésére előadja még tanu, hogy senki megbizásából nem járt el, arra, a mit tett, senki fel nem jogositotta, meg nem bizta, Orleyvel ez ügyről nem beszélt.

Eigner ügyvéd a következő inditványt terjeszti elő: Miután a kihallgatott tanunak vallomásával szemben *Murguj* Demeter, *Kardos* Demeter és *Zsolcza* Tógyer vallomása bizonyitékot képez, hogy *Papp* Simon a btkv. 185. §-ba ütköző büntetendő cselekményt követett el és bp. 221 §. 1. és 6. pontja szerint ilyen esetben az esküre bocsátása mellőzendő lévén, hivatkozva a 311. §-ra, kéri tanu megesketését mellőzni.

Orley és *Vinkler* ellenzik Eigner inditványát

Plopu táblabiró Eigner inditványát mellőzi, mert Murguj Demeter, Kardos Demeter és Zsolcza Tógyer vallomása nem ily ügydöntő és a bizonyitásnak nem itt van helye, mert ezzel szemben áll a többi tanu vallomása. Tehát csak az itélkező bíróság lehet hivatott a mérlegelésre. Különben is az állitott büncselekmény fent nem forgása, mint ténykérdés, az összes bizonyitékok mérlegelésével, az itélkező bíróság által lesz megállapitandó. — Végül mellőzi Eigner inditványát azért is, mert a tanuk megesketése a bíróság kizárólagos jog és hatáskörébe tartozik.

Tanu erre az esküt letette.

*

Következik a kuriai végzés II. a), b) és c) kérdéseire az öt almási lakos kihallgatása.

Kérdések a következők:

II. a) Igaz-e, hogy Drágos György és Mács János almási lakosok azt a kijelentést tették Krecsun István és Máté Ferencz almási lakosok előtt, hogy azon esetre, ha ugy mint az

---

— Szent Isten! — miért kérdi? kérdezte nagy csodálkozással Sára asszony.

A jó asszony pedig azért csodálkozott olyan nagyon, mert hát ide-oda már husz esztendeje annak, hogy a nevét sem szabad ebben a házban Mihály urnak kimondani, annyira haragszik a tisztelendő ur reá. És azért haragszik olyan nagyon reá, mert hát a tisztelt Mihály ur ritkán józan, elitta már mindenét s elinná a Fiastyukot is, ha le tudná hozni a csillagos égről. Ezért tiltotta ki Páter Timót a házából s ezért nem akart tudni róla.

— Ne kérdezzen, arra feleljen, itthon van-e?

— Itthon van, éppen az imént láttam, amint haza ment — felel az öreg asszony.

— Menjen át és hivja ide.

Az öreg asszony többet nem kérdezősködött, vette a kendőjét és ment. Páter Timót pedig tovább sétált a szobában és közbe-közbe sóhajtozott.

Egy negyed óra sem telt el, nyilott az ajtó és belépett Mihály ur. Szerényen, bizonyos meghatottsággal közeledett a bátyjához. Azt hitte, hogy most talán valami édes családi jelenet következik. Azt nem tudom, hogy csakugyan következett volna-e, ha Mihály most is egy kissé kapatos állapotban nem lett volna. Igy azonban nem következhetett.

A tisztelendő ur hátra tette a kezét, ránézett az öcscsére s azt mondta:

— Látod-e azt a reverendát?

— Látom — felelte némi csodálkozással a vendég.

— No, ha látod, keresd meg a zsebet rajta.

Mihály oda ment és megkereste a zsebet.

— No, ha megkaptad, nyulj bele s amit benne találsz, vedd ki.

Mihály kivette a marék bankót.

— Van ott még apró pénz is, vedd ki azt is.

Mihály kivette azt is és hol a pénzre, hol a bátyjára tekintgetett. Látszott rajta, hogy nem ért ebből a dologból semmit se.

— Ne bámulj, tedd a zsebedbe, ez mind a tied

Mihálynak a szeme csillogni kezdett. Ajka motyogott valamit, talán hálálkodott s végre rászánta magát, hogy bátyjának kezet csókoljon. Páter Timót azonban mérgesen kapta vissza a kezét.

— Ne nyulj a kezemhez, mert az tiszta. És ne köszönd. Ez volt életemben az első meg nem érdemelt pénz, a mit kaptam. Költsd el, ugy ahogy tudod, nagyobb gazembernek nem adhattam. Mehetsz . . .

Mihály ur elment. Sára asszony behozta a levest és Páter Timót a legnagyobb lelki nyugalommal ebédelt.

Orley-párton teszik, pálinkát és pénzt adnak nekik, ők is Szatmárira szavaznak?

II. b) Honnan tudják Drágos György és Máncs János, hogy az Orley-párton a választóknak pálinkát fizettek és pénzt adtak?

II. c) Igaz-e, hogy Kiss Jakab almási lakos az Orley-párttól 4 frt. fuvarbért és szavazatáért 2 frtot kapott? Kitől kapta ezt Kiss Jakab és honnan tudja ezt Krecsun István?

Az a) és b) pontra kihallgattatott Drágos György, Máncs János, Krecsun István és Máté Ferencz; a c) alattira Kiss Jakab és Krecsun István.

Drágos György vallomása az a) pontra: Valótlan a kérdésben foglalt tényállitás minden tekintetben. Krecsun Istvánnal erről nem beszéltem, Máté Ferenczczel én és Máncs János csak annyit beszéltem, hogy Máté és Máncs azt kérdezte tőlem és a velem volt Máncs Jánostól a választás előtti héten, mi lesz, kivel tartunk? Azt feleltem nem tudom; mást nem beszéltem.

A b) pontra: Erről a tényről nincs tudomásom,

Aigner Adolf szembesités iránt tesz inditványt és kéri a tanuk megesketésének felfüggesztését.

Plopu táblabiró a tanuk megesketését felfüggeszti.

Máncs János az a) pontra vallja: Krecsun Istvánnal ez ügyben nem beszéltem, Máté Ferenczczel pedig csak annyit, hogy kérdezte tőlem és a velem levő Drágostól, kire fogunk szavazni. Erre azt mondtam, nem tudom, majd meg látom; *lehet, hogy oda fogok szavazni, ahol napidijat fognak fizetni.*

A b) pontra: Semmi tudomásom arról, hogy az Orley-párt a választóknak pénzt adott.

A tanu megesketését felfüggesztik.

Krecsun István czipész az a) pontra vallja: A választás előtt egy héttel bent voltam Margittán s az iparos-egylettől kaptam valami Szatmári-programm-félét. Olvasni nem tudok és igy a fiammal felolvastattam. A programm tartalmát Peisler Mór üzlete előtt elmondtam sokaknak, ott voltak Drágos György és Máncs László is. Azt mondták, tetszik a programm, de ez nem elég, mert egy kis pálinka és pénz is kellene hozzá.

A b) pontra: A pálinkát illetőleg annyit tudok, hogy a korcsmában voltam és ittam, a jelen voltak azt mondták: *igyunk és éljen Orley!* Hogy a pénzt ki adta, nem tudom. A pénzről nem maga Drágos György, hanem a neje és 18 éves fia beszélték, hogy az apja kezén volt valami 15 forint, de később meggondolta a dolgot és a pénzt visszaadta. Mindez a választás előtt volt.

A c) pontra: Magától Kiss Jakabtól tudom, mert ő maga mondta és 4 forintot mutatott, hogy azt Kiss Gézától mint fuvarpénzt kapta és Kiss Géza a szavazatáért négy forintot igért, hogy megkapta-e, nem tudom.

Aigner: Ki az a *Kiss* Géza?

Krecsun István: Közigazgatási végrehajtó, a ki a választás előtt vagy nyolcz napig Almosdon volt, ott *fizetett a választóknak bort, sört, pálinkát.*

Aigner: A 92. §. alapján uj bizonyitékokat jelent be és uj tanuk kihallgatását kéri.

Plopu táblabiró: Annak majd csak a kuria előtt lesz helye.

Tanu megesketését elhalasztották.

Máté Ferencz az a) alattira vallja: Drágostól és Mánestól hallottam; azt mondták, miért jöjjenek ők a Szatmári-pártra, ha nem adnak nekik ugy, a mint adnak az Orley-párton, de hogy mit, azt nem láttam. Pálinkáról, pénzről egyik sem beszélt.

A b) pontra: Nem tudom, mert nem láttam.

Aigner kéri a két tanu megesketését.

Plopu táblabiró előbb kiveszi az esküt s aztán a tárgyalást fél 3-kor felfüggeszti.

Este.

Öt órakor a tárgyalás megnyittatván, dr. *Aigner* Adolf ügyvéd arra való tekintettel, hogy nézete szerint Krecsun Istvánnak a megkeresés II. b) pontjában foglalt tényre tett vallomása nem meriti ki a tanunak a tényre vonatkozó tudását, kéri ezt a tanut a jelzett pontban körülirt kérdésre nézve a 102. §. szerint ujból kihallgatni, egyben az ezennel s. és r. alatti iratok tartalmának valódiságára is kihallgatni.

Orley Kálmán ezt ellenzi mert a 127. §. szerint a tárgyalás során nincsen helye uj tényekre vonatkozó bizonyitásnak.

Vinkler Lajos: Tiltakozik Aigner inditványa ellen és kéri tiltakozását jegyzőkönyvbe venni, mert a tanuk csak a kuria által feltett kérdésekre hallgatandók ki. A tanunak alkalma volt mindezt elmondani, ezért az inditvány elutasitandó.

Plopu táblabiró Krecsun vallomásának kiegészitését elrendeli.

Hallgatóság közül valaki a tanunak sugni akar, mire Plopu táblabiró erélyesen közbekiált: Hallgasson vagy kikergetem.

Krecsun István kiegészitőleg a következőket vallja a feltett kérdésre: közvetlenül nem tudom, mert nem láttam, de nekem Dán János, Benkő Gergely, Papp Viktor mondották, hogy pénzt kaptak, Dán János két, Benkő Gergely négy s Papp Viktor 3 frtot, azt is mondták, hogy a választás után Klimpa Péter főbiró a pénzt visszakövetelte, különben ezeket a tényeket a most megnevezett tanuk igazolhatják. Tudom, mert láttam és hallottam, hogy Osváth Lajos és Kiss Géza, hivták az embereket engem is a korcsmába pálinkára, többet nem tudok.

Kiss Jakab az a) pontra vallja: Való, hogy én az Orley-párttól fuvardijban 4 frtot kaptam Kiss Gézától, de nem való, hogy szavazatomért akár két forintot, akár más összeget kaptam volna.

Dr. *Aigner* Adolf a 92. §. 2 bekezdése alapján kér egy tanut a kuriai végzés II. b) pontjára is kihallgatni.

Tanu: Arról, hogy az Orley-párt pálinkát fizetett és pénzt adott, semmi tudomásom sincs. Nekem nem igértek két forintot, az esküt letenni kész vagyok.

Dr. *Aigner* Adolf kéri a tanu szembesitését Krecsun Istvánnal.

A szembesités megtörténik, mire a tanuk *egymásnak szemébe mondják*:

— *Hazudik!*

Este 7 órakor a tanuk kihallgatásának folytatását mára halasztották.

Próbabál az „Orsolyák“ intézetében.

A Carneval tomboló zajába egy-egy kedves, gyöngéd accordot vegyitenek a gyermekbálok. Mint verébhad fecsegő lármája után lágy fülemile ének, mint tamburások recsegő zenekara után egy csendes hárfadal. ugy hat a lélekre a felnőttek zene-bonás mulatságai után egy gyermekbál. Amott az arczokon az öröm derüje mellett a szenvedélyek is tobzódnak, a tánez rythmicus mozgása közben apró intrikák, apró csete-paték is kelnek kevésbé rythmicus mozgásra; itt a gyermekarczokon a tiszta öröm üli diadalát s föléje az ártatlanság von dicssugarat Ezért olyan igen kedvesek a gyermekbálok.

De még ezek közt a gyermekbálok közt is rendesen annak jut a pálma, a melyet az »Orsolya« szerzetesnők rendeznek évről-évre. Egy ilyennek volt szemtanuja Nagyvárad előkelő társasága tegnap délután s bizony az idei bálok egyikének sem volt oly nagy, oly szép közönsége, mint ennek volt. Kora délután robogtak már a fogatok egymásután az intézet Szilágyi Dezső-utczai bejárata elé. Három generatió tartotta ott bevonulását: nagyanyák, anyák, gyermekek vig csoportokban hullámzottak fölfelé, közben katonai és papi egyenruhák, meg czivil apák fekete kabátjai is lőnek láthatók. Egyszerre szinig megtelt a pompás tánczterem s kialakult a bál képe. Köröskörül s a nagy emelvényen a vendégek, a szülőközönség elfoglalta helyét, középen pedig sok-sok ifju leányka, mint megannyi szines virág koszoruba fonódik, hogy a *Sára* Miklósné szavára és a zongora bevezető hangjára készen álljon beszámolni az idei táncztanulás eredményeivel.

Az eredmény pedig mindenkit kielégithetett, jókedvüen, könnyedén, ügyesen lejtették a legnehezebb tánczokat ép ugy mint a rendesen szokásos tánczokat. Ezek müsora elég változatos volt s arról tanuskodott, hogy egy lelkes tánczmesternő s egy csapat jól fegyelmezett ügyes kis leány szorgalmas közreműködésével készült Fátyoltáncz, Trotzköpfchen, Boston Louis XV., Boston Americain, Menuette, Pas de patineurs, Pas de quatre excelsior, Kreutz polka, Polka la saison váltakoztak egymásután négyessel, csárdással, körtánczokkal szebbnél-szebb meglepetéssel szolgálva a lelkesen tapsoló, figyelmes, gyönyörködő nézőknek, kik közt városunk legszebb leányai s asszonyai pompás, mosolygó keretet képeztek a lenge, világos ruhába öltözött kipirult arczu, tánczoló gyermek-leánykák tündéri képéhez.

Különösen tetszett a Menuette, melyet *Geleta* Alice és *Hollósy* Magduska jelmezben adtak elő; továbbá ujdonságának eredetiségénél fogva feltünést keltett a Babatáncz. Két hosszukás, fehér dobozt hoztak be s lefejtvén tetejét, im a közönség előtt állt két valóságos baba: *Schweiger* Leonka és *Hollósy* Magda képében, akik igazi babaöltözetben, babafigurában (paróka) lépkedtek elő gépszerüen dobozaikból s remekül járták a babatánczot, mindvégig hiven ragaszkodva a babamozdulatokhoz. Hát csókolni való két baba volt az.

De a legszebb, legkedvesebb mégis csak az igazi magyar táncz, a *Palotás* volt, melyet a kis leányok is magyaros kévvel jártak. Szeretnők mind ide jegyezni ezeknek a kedves magyar leánykáknak nevét. *Zdrahál* Irma, *Mártonffy* Elluska, *Kappel* Lottika, *Molnár* Jolánka, *Geleta* Alice, *Hollóssy* Magda, s valamennyi olyan lelkesen, olyan bravurosan járta ezt az eredeti magyar tánczot, mint ősanyáink és ősapáink valamikor a magyar udvarházakban. Valamikor, a midőn még nem rajongtunk annyira a külföldiért, a mikor a magyar ruha nem volt jelmez, a palotás nem volt különleges táncz.

Mert hisz nagyon szépek pl. a »Gavotte« hajlongó, kerengő, bókoló mozgásai: kecsessé teszik a kis lányok mozdulatait, fokozzák hajlékonyságukat s nem is mondja ma már senki, hogy ne tanitsák rá az előkelő szülők leánykáit, de legyen az csak eszköz a test rugalmasságának, arányos fejlődésének előmozditására, maradjanak a nemzetközi v. más nemzetbeli tánczok, a táncztanitás eszközei s legyen a czél a nemzeti tánczok biztos és tartós elsajátitása, a magyar tánczok megkedveltetése. Szeretjük hinni, hogy ez a nézet hatotta át az »Orsolyák« próbabáljának nagy és diszes közönségét, mikor a palotást kitörő lelkesedéssel fogadta és megismételtette.

A szives házigazdák, a finom előzékenységükről általánosan ismert »Orsolya« szerzetesnők az 5 órai tánczszünet közben kávéval, kalácscsal kedveskedtek nagyszámu vendégeiknek s az egyszerü uzsonna az ő kedves kezeikből valóban többet ért egy csomó édességnél, melytől kicsiny és nagy elrontja a gyomrát a mai jour-uzsonnákon. E tekintetben is előljárnak kitünő példájukkal az Orsolya intézet derék tanitónői társadalmunknak, mint a hogy előljárnak azzal az életrevaló s mégis magasabb izlésről tanuskodó, ideális czélokat követő iránynyal, mely intézeti oktatásukat

általában ép ugy jellemzi, mint az intézeti tánczteanitást befejező próbabáljukat.

A jelen voltak közül sikerült feljegyezni a következők neveit:

Asszonyok: Schlauch Jozefin, br. Stipsicsné, Horváth Gézáné, Mártonfy Gézáné, Mártonfy Dezsőné, Balázsovits Kálmánné, Mártonffy Bogdánné, Bonetti Ferenczné, dr. Papp Oszkárné, Szunyogh Lorándné, Voszka Ferenczné, Lausch Károlyné, Herschmann Fülöpné, Nevoráll Istvánné, özv. Jaks Frigyesné, Andriska Jánosné, Tátray Sándorné, Markutz Mihályné, Asbóth Andorné, Papp Miklósné, Beczkay Arturné, Iványi Jánosné, dr. Váry Szabó Béláné, Sára Miklósné, Gerő Ferenczné, Sztahó Károlyné, Hranyiczky Károlyné, Némethy Istvánné, Ötömösy Sándorné, Barényi Béláné, Géczy Gézáné, Kovács Béláné, Rozslay Gézáné, Fassie Pálné, Miskolczy Ferenczné, Ferencsik Odönné, Ficzek Lajosné, Mairné, Barcs Arthurné, Hollósy Jenőné, Schweiger Edéné, Jelencsik N.-né, Molnár Jenőné, Bozothy jogtanárné, Anlaf Jánosné, Fassie Gézáné, Bozóky Alajosné, Bozóky Béláné, özv. Tóhátyné, özv. Személy Kálmánné, Sebestyén Lajosné, Vinkler Károlyné, Beöthy Odönné, Lászlófy Istvánné, Janusek Károlyné, Zedleck Róbertné, Zettel Róbertné, Sal Ferenczné, Cziffra Gerőné és leánya, Olasz Elemérné, Farkas Etelka, Molnár Imréné, Nakovits Adolfné, Cziffra Kálmánné, Kovalszky Kálmánné.

Notabilitások: Palotay László, dr. Molnár Imre jogtanár, Lausch Károly alezredes, Ferencsik Ödön, Léki Kornél, Neworáll István, Mayr Sándor, Zedlek Róbert, Schweiger Ede, dr. Papp Oszkár, Nakovits Adolf, Fassie, Ötömösy Sándor, Kappel György, Geleta Géza, Markovics Antal, Olasz Elemér.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Febr. 1. Orvosok szakülése d. u. fél 5 órakor.
Febr. 2. Ipartestületi Hitelszövetkezet közgyülése d. e. 10 órakor.
Febr. 2. Iparosok olvasó körének 3-ik felolvasó estélye
Febr. 3. Nyugdijbizottsági ülés a városházán d. u. 3 órakor.

Febr. 2. Kath. Szabad Liczeum matinéja a főgimnázium disztermében d. e. 11 órakor.
Febr. 13. Kath. Szabad Liczeum bőjti estélye a főgimnázium disztermében este 6 órakor.
Febr. 27. Kath. Szabad Liczeum bőjti estély a főgimnázium disztermében este 6 órakor.
Márez. 13. Kath. Szabad Liczeum bőjtiestélye a főgimnázium disztermében este 6 órakor.
Márez. 16. Kath. Szabad Liczeum matinéja a főgimnázium disztermében d. e. 11 órakor.
Ápr. 6. Kath. Szabad Liczeum matinéja a főgimnázium disztermében d e. 11 órakor.
Apr. 19. Kath. Szabad Liczeum zárünnepélye.

—

* **Rudolf trónörökös halálának évfordulója.** Néhai Rudolf trónörökösünk gyászos halálának évfordulóját csöndes gyászünnepélyjyel ülték meg a budavári Szent István-templomban. A szentélyt és a padsorokat fekete gyászlepellel vonták be ez alkalomra s a főoltár oszlopait a néhai trónörökös czimerével diszitették. A csöndes gyászmisét Kanter Károly apátplébános olvasta. A misén megjelent gróf Apponyi Lajos udvarnagy, Galle várkapitány az udvarnagyi hivatal és a várkapitányság tisztjeivel. A mise tiz órakor kezdődött.

Bécsből táviratozzák, hogy a király tegnap reggel megjelent a kapuczinusok sirboltjában, csöndesen imádkozott néhai Rudolf trónörökös és Erzsébet királyné koporsójánál, azután viszszatért a Burgba. Lajos Viktor főherczeg, a cumberlandi herczeg és az első ulánusezred megkoszoruzta Rudolf trónörökös koporsóját. Délelőtt a kapuczinusok templomában gyászmise volt a trónörökösért.

* **Hymen.** Szepesetelvári *Grimm* Gusztáv és neje négyesi *Szepessy* Etelka bárónő leánya *Antonia* február 2-ikán esküszik örök hüséget *Jaschi* Agoston cs. és kir. hadmérnökkari őrnagynak Bécsben. A Szepessyek Biharvármegye több főuri családjaival közeli rokonságban vannak, a vőlegény atyja pedig, ki jelenleg vezérhadbiró, több éven át volt városunk lakosa s társadalmi életének egyik közkedvelt tagja. A fényes esküvőn a vármegye főuri családjaiból többen vesznek részt.

* **Lefülelt széntolvajok.** A biharpüspöki-i csendőrőrs jelentette városuak rendőri hivatalának, hogy a püspöki vám előtti szénraktárnak éjjeli látogatói vannak, kik meglehetős mennyiségü szenet hordottak már el ez ideig is. E feljelentés folytán *Baranyi* rendőrbiztos bizatott meg a nyomozással, kinek sikerült is tegnap hajnalban a püspöki-i vámnál az állomás szénraktára előtt 7 éjjeli látogató széntolvajt elfogni s körülbelül 5 mm. szenet egyidejüleg el is kobozván, a mi lakásaikon volt elhelyezve. Takács Sándor gyári munkás, Nagy Zsigmond, Papp Károly csavargók, Mester Julcsa, Boné Ferenczné, szül. Nagy Juli, Tolvaj Gyuláné szül. Biró Borbála és Mester Eszter. A széntolvajok egytől-egyig beismerték, hogy a szenet már régebb idő óta lopkodják. Most már az állami koszton elmélkedhetnek a szén árhullámzásáról.

* **Pável püspök alapitványa.** E czimü lap hirekre vonatkozólag, legilletékesebb informáczió alapján kijelenthetjük, hogy a lapokban emlitett alapitványokról beszélni ma teljesen elhibázott dolog. Pável püspök tett már annyi alapitványt, hogy a fent jelzett összeg még évi kamatnak is csekélység. Nem azon mulik tehát az alapitvány, hogy mennyi összegről van szó, de Pável püspök előre nem szokta és nem engedi hirdetni azt, hogy mit akar, hanem amit akar, azt megteszi saját helyes belátása szerint. Ahol szükséget lát, ott tesz, mihelyest tehet, de minden elismerés mellett is talán annyi alapitvány után egy kis pihenés is érthető.

* **Elveszett téli felöltő.** *Dayka* Endre III-ad éves joghallgatónak 60 korona értékü, sötét kék szinü, bársony galléros, koczkás bélésü téli kabátját, melynek zsebében volt leczkekönyve is, tegnap éjjel az ev. ref. leányinternátus házibáljan a ruhatárul szolgáló szobából ez ideig ismeretlen tettes kilopta. A rendőrség a legszigorubb nyomozást inditotta meg.

* **Egy derék öreg ur halála.** Nagyváradon egy széles körben ismert és becsült öreg ur, *Missuray* Agoston nyug. városi vámfelügyelő tegnap hajnalban meghalt. Hosszu évekig szolgálta a várost s becsületessége közmondásossá vált. Szerető nején kivül nagy család gyászolja halálát, amely hosszas és sulyos betegség után következett be. Temetése holnap, szombaton délelőtt lesz. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Alólirottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, testvér, sógor és rokonnak, *Missuray* Ágoston nyugalmazott városi vámfelügyelőnek f. évi január hó 30-án hajnali 4 órakor, életének 66-ik, boldog házasságának 38-ik évében hosszas és sulyos szenvedés után történt csendes elhunytát. A boldogult halott földi maradványai 1902. évi február hó 1-én d. e. fél 11 órakor fognak Kaszárnya-utcza 631/11. sz. házból, a róm. kath. egyház szertartása szerint az ujvárosi központi temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1902. év január hó 30-án. Béke lengjen porai felett! Özv. Missuray Agostonné szül. Torriani Guglielmina neje. Ozv. Hant Györgyné szül. Missuray Carolina testvére. Missuray Jánosné, Torriani Luiginé sógornői. Torriani Luigi, Tanti, Tito sógorai. Missuray Anna, férj. Mészáros Józsefné, Hant Gizella, Majercsik Gizella, férj. Trássy Béláné, Majercsik Ilona, férj. Buza Károlyné, Missuray Poldina, Majercsik Lenke, Majercsik Rózsika unokahugai. Missuray László, Missuray Agoston, Missuray Bódog, Missuray Jenő, Majercsik Ferencz, Hant Gyula, Hant Frigyes, Hant Béla, Hant Jenő unokaöcscsei.

* **Jóváhagyott közgyülési határozat.** Biharvármegye évenként 400 korona segélyben részesiti a Biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi társaságot. Az ez évre megszavazott hasonló összegü segélyt a belügyminiszter jóváhagyta.

* **Egy tenorista önszemélyleirása.** Erdekes levél érkezett Biharvármegye alispánjához a távol idegenből. *Vass* Imre állitólag borsi születésü berlini operaénekes magyar-német vegyes nyelvü levélben kér utlevelet Amerikába. A levélben van az önszemélyleirása is. E szerint termete közép, a mell bősége a mint dukál egy jól kifejlődött tenoristának; haja-szakálla etcetera barna; szeme: grau (magyarul nem jut eszembe); beszél: madjárul, angolul, und németül. Különös ismertető jele: a legmagasabb c-t is istenesen ki tudja vágni. 4-féle jellem és vigjátékos és ez mind a fejében van. — Es ennyi fényes tulajdonokat Amerikába akar vinni a nemes földi.

* **Megerősitett épitési engedély.** Ifj. gróf *Zichy* Ödön a tulajdonában levő jádvölgyi keskenyvágányu iparvasutat meghoszszabbitani akarja. A kereskedelmi miniszter a közigazgatási bejárás alapján kiadott épitési engedélyt megerősitette.

* **Találtatott.** Köteg pamut, női gallér, női szörme boa és egy 5 koronás; a kik e tárgyak jogos tulajdonosai, jelentkezzenek *Mendelényi* Béla rendőrfogalmazónál, hol meglelik a mi elveszett.

EGYESÜLETEK.

—

A nőegylet ülése. A »Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet« választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. évi február hó 1-sö napján d. u. 4 órakor lakásomon tartandó választmányi ülésre meghivni. Nagyvárad, 1902. évi január hó 29. napján. Özv. báró *Gerliczy* Félixné elnöknő.

TANUGY.

Az iskolaszék gyülése.

Közvetlenül a választás után rendes ülést tartott az iskolaszék.

Jelen voltak:

Auspitz Adolf, dr. Baróthy Akos, Bary József, Beczkay Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Bordé Ferencz, Bozóky Béla, Böszörményi Géza, Dencs János, Ditz Mihály, dr. Dőri Ferencz, Ficzek Lajos, Gabriely Lajos, Gábel Jakab, dr. Grósz Menyhért, Gencz János, Hering Sándor, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, Hegyesi Márton, Istvánfi József, dr. Kecskeméti Lipót, Konrád Márk, Komlóssy József, dr. Kornstein Lajos, Krüger Viktor, Mezey Mihály, Méga János, Materny Imre, dr. Márkus László, Máték Lajos, dr. Molnár Imre, Molnár Lajos, Pakala Tamás, dr. Radó Ignácz, Ragány János, Réz Mihály, Ritoók Zsigmond, Sulyok István, Stark Gyula, Száhlender Károly, Szokoly Tamás, dr. Tury Kálmán, dr. Várady Zsigmond, dr. Vuecskics Gyula, Vaday József, Vinkler Lajos, Váradi Mór.

A tanitóválasztások.

Mezey Mihály, mint a közigazgatási bizottság által kiküldött választási elnök előadta, hogy három tanitó, illetve tanitónői állás betöltése van napirenden; a községi polgári fiuiskolánál két tanitó és a községi elemi leányiskolánál egy tanitónői.

Mielőtt a tanügyi bizottság jelentését és a pályázatokat előterjesztették volna

Szokoly Tamás kifogásolja, hogy a tanügyi bizottság tárgyalja előzetesen az ügyeket s annak a javaslatát akarják az iskolaszékkel megemésztetni. Ilyen bizottságot a törvény nem ismer, ez ellen tiltakozik. Az iskolaszék önállóan állapitsa meg a pályázók közül, kit óhajt.

Hegyesi Márton elismeri, hogy a tanügyi bizottság nem törvényes, de czélszerüségi indokok igazolják a fennállását ezen véleményező testületnek. Már a multban müködött ez a bizottság s helyesnek is bizonyult pl. mikor sok pályázó volt. 47 pályázatot nem birálhat egyenként felül az iskolaszék teljes ülése. Kéri, hogy hallgassák meg a tanügyi bizottság előterjesztését.

Az iskolaszék elfogadta a Hegyesi válaszát.

Dr. *Várady* Zsigmond azt tapasztalja, hogy Szokoly Tamás inditványával, a mely lehet jó, de most nem időszerü, megakarja akasztani az iskolaszék müködését.

Ezután előterjesztették a pályázatok eredményét.

Az elemi leányiskolai tanitónői állásra 28 pályázó volt, akik közül egyhangulag *Szatmáry* Mariskát választották meg községi tanitónőnek.

A községi polgári fiuiskolánál megüresedett számtani és természettudományi tanári állásra 4 pályázat érkezett be és pedig pályáztak: Nulu Mihály, Simonyi Ernő, Steiner Bernát és Hetvényi Géza.

A négy közül csupán Steiner Bernátnak van meg a képesitése és igy az iskolaszék egyhangulag megválasztotta.

A községi polgári fiuiskolánál megüresedett másik: nyelvtani és történelmi tanszékre 11 pályázó volt, de csak ötöt jelölt a tanügyi bizottság: Tőke Gyulát, Mikusay Józsefet, Alpár Mórt, Halász Adolfot és Tamás Károlyt, mint akiknek a kellő képesitésük meg van.

Dr. *Várady* Zsigmond kérdést intéz az iránt, hogy a tanügyi bizottság minő indok alapján jelölt első helyen idegent. Ha egyforma a képesitésük, eddig mindig a helybelit jelölték első helyen.

Hegyesi Márton ismerteti a tanügyi bizottság állásfoglalásának indokait. Elismerte, hogy a Tőke Gyula képesitése jobb, de azért dicsérte Mikusayt.

Szavazásra kerülvén a sor, 26 szóval *Mikusay* Józsefet választották meg polgári iskolai tanitóvá. Tőke Gyula 22 szavazatot nyert.

*

Az elnök bejelentette a választás eredményét. Napirend előtt dr. *Radó* Ignácz szólalt fel. Helyteleniti a korteskedést, a mely a jelen választást megelőzte. Nem akarja bővebben kritizálni, mert a békét óhajtja, a mely a tantestület harmóniáját helyreállitja.

Hasonló értelemben szólalt fel dr. *Várady* Zsigmond, a ki rosszalási inditványt is tett, a melyet azonban később visszavont.

Dr. *Molnár* Imre a tantestület eljárását jogosnak tartja csak a formát mondja kifogásolhatónak.

Gábel Jakab köszönetet mond a felszólalóknak, hogy azokkal szemben, akik első sorban hivatnák erre a tanitói tekintélyt megvédelmezték.

Hegyesi Márton igéri, hogy a békétlenkedést megszünteti.

Winkler Lajos igazgató azt mondja, hogy *várják a béke jobbot* és el is fogadják azt.

Szokoly Tamásnak a tanügyi bizottság eltörlésére vonatkozó inditványát az ülés végére halasztották.

Báthy Zoltán jző olvasta ezután a mult gyülés jegyzőkönyvét, ezt a gyakorlatot jövőken *Ritoók* Zsigmond inditványa folytán meliőzik.

Az elnök bejelentését tudomásul vették. *Gasperik* Lajos elhunyt igazgató-tanitó érdemeit jkvbe igtatták s a gyászoló családhoz részvétiratot intéztek. Ezuttal állására, nemkülönben a Mikusayéra is. kihirdettik a pályázatot.

A felügyelő-igazgató s a polgári fiu- és leányiskola igazgatóinak nemleges jelentését tudomásul vették. Ugyszintén tudomásul vették vita után a kir. tanfelügyelő átiratát, melyben tudatja, hogy a polg. iskolai igazgatót csak a választás után nevezi ki, de jelölését most is fentartja az iskolaszék.

Nagyobb vitát keltett a *Rátkay* József nyilatkozata, m lyben tisztázta magát a felügyelő vádja alul s azt méltatlannak, igazságtalannak és alaptalannak mutatja ki. Ennek kapcsán igen heves vita fejlődött ki, mely Rátkaynak elégtételt nyujtott. Az ügy elintézésével az elnököt bizták meg.

IRODALOM.

—

Irodalmi értesités!

1. A »*Szent Olvasmányok* az év különböző ünnepeire« II-ik bővitett kiadás, képekkel, diszes vászonkötésben; ára 2 kor.

2. »*Elmélkedések* a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedéséről és haláláról« vászonkötésben, képekkel; ára 1 kor.

3. »*Szűz Mária a mi Anyánk*« üdvös beszélgetések, diszes vászonkötésben, képekkel, ára 1 kor.

Mindezen könyvek egyházi jóváhagyással birnak. Bérmentve küldetnek. Lelkészek erga ss. is megkaphatják.

Megrendelhető Kovács Józon áldozópapnál *Mária-Pócson*, Szabolcs m.

Igazságszolgáltatás.

—

Öt mázsa fáért *Lakatos* Mihály váncsodi kir. állami anyakönyvvezető, a hivatalos helyiséget még 1900. év őszén lakásába helyezte át, lévén ugyanis egy személyben postamester, igy akart könnyiteni sokoldalu kötelezettségein.

A község előljárósága hoz pedig egyidejüleg kérvényt adott be *öt mázsa fa* megszavazása tárgyában, mely a hivatalos helyiség fütésre volt szükséges. A község előljárói megszavazták Lakatos kérelmét szótöbséggel, de a kisebbség elégületlenkedett s erősen hangsulyozta, helyeztessék az anyakönyvi hivatal a községházába vissza s igy a község 5 mázsa fát fog évenkint megtakaritani.

Az elégületlenséget *Fónyad* József erősen szitotta s a Lakatos kérelmét megadó községi határozatot megfelebbezték a közigazgatási bizottsághoz, melyet *Vajda* Bálint s még 8 társa is aláirt és melyben Lakatost kötelesség mulasztással vádolták.

Ez alapon Lakatos Mihály ellen fegyelmi eljárás tétetett folyamatba, azonban az eljárás elején kitünt, hogy a vád alaptalan s nem egyébb mint rossz indulat s ellenszenv szüleménye.

A közigazgatási bizottság jóváhagyta a község határozatát s Lakatos ellen a fegyelmit megszüntette.

Most fordult a koczka s Lakatos Mihály Fónyad József, Vajda Bálint és társai ellen rágalmazás czimén feljelentést tett.

Igy került az ügy a kir. törvényszék elé, mely tegnap tartotta meg a végtárgyalást *Fassie* Pál elnöklete alatt.

A vádlottak a vád alól kibujni óhajtván, ürügyül hozták fel, hogy ők csak aláirták a felebbezést anélkül, hogy tudták volna mit foglal magában. Fónyad, ki értelmi szerzője volt és Vajda Bálint ki a felebbezést leirta, a Lakatos elleni vádakat letagadták. Ezzel szemben Fónyad állitja, hogy ő az alairók mindegyikének külön-külön megmagyarázta a felebbezés értelmét.

A vád- és védbeszéd meghallgatása után a kir. törvényszék visszavonult itélet hozatalra s Fónyad Józsefet és Vajda Bálintot *8—8 napi fogházra* társaikat pedig *40 korona fő és 20 korona* mellékbüntetésre itélte.

A vádlottak felebbezéssel éltek.

SZINHAZ.

—

HETI MÜSOR.

Péntek: Traviata. (Alberti Werner vendégszereplése.)
Szombat: Bibliás asszony.
Vasárnap:) d. u. Gascognei nemes
) este. Aranykakas.

—

Legyetek kuruczok!

Ez volt a legszebb mondása *Sipos* Orbán tegnapi oktatói magyarázatának, a melylyel az első ifjusági előadást megnyitotta s legjobban esnék a többiről egyáltalán meg sem emlékezni.

Gyönyörü szavak voltak Sipos Orbán beszédének utolsó szavai. Legyetek kuruczok! Ezt kell ma szivébe vésnie minden egyes magyarnak, különösen minden magyar ifjunak. Legyetek kuruczok! Védjétek hazátok multját, hogy fényes legyen a jelen és dicső a jövő. Legyetek kuruczok! Apoljátok a magyar nemzeti érzelmeket, ne engedjetek tért az idegen befolyásnak, az idegen gondolkodást verjétek vissza! Szóval: legyetek kuruczok!

Ez gyönyörü befejezése lett volna egy hozzá méltó értekezésnek. De bocsásson meg *Sipos* Orbán ur, azzal a tisztelettel, melylyel az ő nagy érdemei és nagytudása iránt viseltetünk, kénytelenek vagyunk egyet-mást megjegyezni.

Azt mondta Sipos Orbán, hogy a labancz szó épp olyan rossz magyar szó, mint jogoncz, toloncz, virgoncz, futáncz, finánez stb.

Ezzel szemben is tudjuk, hogy a labancz régi magyar szó, melynek eredete még ma sem bizonyos, csak az bizonyos, hogy a nép ajkán született, tehát törvényes származásu; hogy mikor a »labancz« szó született, akkor még nyelvujitásról szó sem volt; hogy a toloncz és virgoncz uj és helytelen képzésü, de teljesen meghonosodott, tehát ma már jónak veendő szavak; hogy a suhanczot és finánczot is idesorolta a tanfelügyelő ur, ez csak szellemes tréfa lehet, a melyet viharosan megéljeneztek és kaczagtak.

Végül pedig: ha olyan bőven hullott a dicséret, juthatott volna belőle valami igaz-igen csekélyke — *Herczeg* Ferencznek is.

Bibliás asszony. A mult szini szezon operett előadásainak egyik legsikerültebbje a a Bibliás asszony volt; közönséget mindig vonzott, — mint azt különben a tegnapi est is bizonyitja. Ezért hozta müsorra ismét a szinház vezetősége. A tegnapi előadás, bár meglehetős jó volt, azért az előzők szinvonalát nem üti meg. — Ennek okát abban a rosz szokásban találhatjuk, hogy a felujitott daraboknál nem fejtenek ki olyan igyekezetet, mint azt megkivánni lehetne. A czimszerepet ezuttal *Amon* Margit játszotta a nála megszokott kedvességgel, énekszámai sok tapsot kaptak. *Lányi* Edith jobban táncolt mint énekelt. *Fintér, Bérczi* a régi jók voltak; *Nyárai* a »Várvár« kupléval ért el nagy hatást. A beteg Benkő Jolán szerepét (Marechailné) a debreczeni szinház kiváló komikája *Szigeti* Lóiza játszotta; különösen precziz éneke keltett nagy tetszést. (*m.*)

Bibliás asszony. Ez a jeles operette, mely csütörtökön lett bemutatva szép közönség előtt, holnap, szombaton este ismét szinre kerül az ismert szereposztásban.

Uj darabok. A szinház vezetősége egész sereg uj darab előadási jogát szerezte meg. E szindarabok között van a Zsába, Menyem, A képviselő. Lépéseket tettek Bródy Sándor szenzációs darabjának a »Dadá«-nak a megszerzésére. Az előadni tervezett uj darabok között van még »Lotty ezredesei« s még egy pár érdekes ujdonság. Mindezen darabok még e szezon folyamán szinre fognak kerülni.

Vasárnap este az »Arany kakas« czimü pompás ének-s népszinművet ujitja fel az igazgatóság. Szikra Julis fogadósné szerepét Amon Margit kreálja. Kivüle részt vesznek a darabban Pintér (Fürge Tóni), Gyárfás ügyvéd (Pataky), Erdelyi M. (Ifj. Müller O.) Peterdy S. (Dakszlmayer), Erzsike (E. Kovács M.) A darabot Somogyi Károly rendezi.

New-York szépe, operette lesz a szinház első operette ujdonsága, melyre az igazgatóság teljesen uj diszleteket festet, melyek a legpazarabb fénynyel készülnek. A legmeglepőbb az egész között New-York egyik városrésze, ahol a tömérdek 8—10 emeletes ház mind kivilágitva látszik s az indóház, valamint az uteczák is mind villanyos ivlámpákkal lesznek világitva.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 125. Idénybérlet —.

Ma, pénteken, 1902. január 31-én

Traviata.

Opera.

SZEMELYEK:

Valeri Violetta	— — —	Székely Irén
Benvix Flóra, barátnője	—	Székely Anna
Anina, Violetta szobaleánya	—	Tóvári Anna
Germont Alfréd	— — —	Alberti Werner
Germont György, atyja	— —	Pintér Imre
Gaston Letorieres vicomte	—	Erdélyi Miklós
Douphol báró	— — —	Csatár Győző
D'Obiugry marquis	— —	Bognár János
Greville, orvos	— — —	Füredi József

HELYARAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr., Támlászék **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30** kr. Földszinti állóhely **50** kr., Diák és katonajegy a földszintre **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Kezdete 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szombaton, február 1-én

A bibliás asszony.

Operett.

MULATSAG

—

FARSANGI NAPTAR.

Febr. 1. Tisztviselők bálja.
Febr. 2. A 48-as Népkör tánczestélye.
Febr. 2. Protestáns hangverseny.
Febr. 3. Kolon bál a Zöldfa szállodában.
Febr. 5. »Helyőrségi bál« a Keresk. Csarnokban.
Február 8. Katholikus kör bálja.
Febr. 9. Nyomdászok bálja a Zöldfában.
Febr. 9. Református bál a Fekete Sasban.
Febr. 11. Tüzoltó bál a Zöldfában.

—

Batyubál Szöllősön. A pecseszőllősi jótékonyczélu társulat 1902. évi február 10-ikén hétfőn Pecze-Szőllősön, az ovoda helyiségében a szegénysorsu óvós gyermekek fölsegélyezésére *zártkörü batyu-bált* rendez. Belépti-dij: személyenként borellátással férfiaknak 2 korona, nőknek 1 korona. Kezdete este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak.

TAVIRATOK.

—

A katholikus autonomia.

Budapest, jan. 30. (Saj. tud. távir.) A 27-es bizottsági javaslat részleteinek tárgyalását ma folytatták.

Giesswein Sándor kanonok az önkormányzatra vonatkozólag kétféle módositást inditványoz:

I. a) egyház tanács, b) egyház megyei tanács, c) országos kath. gyülés, d) autonomiai tanács;

II. a) egyházközségi gyülés, b) megyei tanács és képviselet.

Szmrecsányi Pál elfogadja Giesswein inditványát, *Ugron* Gábor azonban ellenzi.

Az előkészitő bizottságba Szmrecsányi inditványa értelmében beválasztattak: Jósika Samu báró, Párvi S., Gern Sándor, Hoványi Gyula, Huber Antal, Küttel Antal, Zichy János, Hovány József, Padéli Jenő és Győrfi Gyula.

Legközelebbi ülés február 17-én.

Egyetemi ifjak gyülése.

Budapest, jan. 30. (Saj. tud. táv.) Az egyetemi ifjak értesülve a demokraták és szocziálisták üléséről, délután összegyültek s elhatározták, hogy *Vázsonyi* arczképét, — mely még akkor maradt az egyetemen, midőn még az ifjak között vezérlő szerepet játszott — vagy kivágják, vagy pedig egy fekete lappal beragasztják, hogy Vázsonyinak még emléke is feledésbe menjen.

Pénzügyi bizottsági ülés.

Budapest, jan. 30. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt 11 órakor Falk Miksa elnöklete alatt ülést tartott, a melyen a kormányt *Széll* Kálmán miniszterelnök képviselte. A bizottság Kammerer Ernő előadása alapján tudomásul vette a miniszterelnök jelentését az állandó országház épitésének 1900-ban és 1901-ben történt előhaladásáról. (M. T. I.)

Demokraták gyülése.

Budapest, január 30. (Saj. tud. táv.) Ma délelőtt a demokraták gyülést tartottak, melyen elhatározták, hogy miután *Vázsonyiért* a T. Ház nem adott kellő elégtételt, ennélfogva ők magok fogják azt szorgalmazni, illetve Vázsonyinak megadni. Csatlakoztak hozzájuk a szocziálisták, kik kijelentették, hogy az egyetemi ifjakat inzultálni fogják, a miért Vázsonyi ellen foglalnak állást. Inzultálni fogják őket ha más alkalom nem lesz márczius 15-én, a mikor *Petőfi* szobrára koszorut helyeznek.

A búr háboru.

Wellington (Uj-Zéland), január 29. Ma 500 ember ment Dél-Afrikába. Február 8-án még 500 ember indul el. Azonkivül előkészületeket tesznek még egy, sőt ha szükséges 1000—1000 főnyi uj csapat kiküldésére is. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irta: **Sienkiewicz Henrik.** — Forditotta: **Kolosváryné-Korányi Ilona.**

77

— Mit mond? Hm . . . igen . . . éppen Karlsbadba készülök! — S megfeledkezve nő hóditó szerepéről, megadásteljesen sóhajtozott:

— Néhány nappal több vagy kevesebb . . . végre is egyre megy!

— Atyus, — mondta Mária, — Karlsbad helyett jöjjön velünk Buczynek-re.

S elmondta, hogy férje kibérelt egy nyaralót s három-négy nap mulva odaköltöznek.

— Tehát tényleg el akarnak hagyni? — fordult megdöbbenve Maszkóné Polanieczkihoz.

— Igen! — felelt amaz, kissé türelmetlenül.

— Vagy ugy! — Néhány pillanatig merev csodálkozással függesztette reá kérdő tekintetét, majd Máriához fordult s közönyt szinlelve egyébről beszélt. Síma külső alá rejtette izgalmát. Tudta, hogy ebben a hirtelen változásban neki is szerepe van s Polanieczkit azzal, vádolta, hogy megfeledkezik az előzékenységről a melylyel a nőknek tartozik. S ez jobban bosszantotta, mint maga az elutazás, mert minél kevesebb tiszteletet érdemel egy nő, annál többet követel, hogy jogos igényeinek fitogtatása által elaltassa vádoló lelkiismeretét. Maszkóné Polanieczkiék elköltözésében szakitást látott s ebből a kiméletlen eljárásból nagyon is kirítt a megvetés. A remény szalmaszálába kapaszkodott: — Hát ha egy szó eloszlatja a félreértést? Alkalmat fog nyujtani a kimagyarázásra.

Mikor távozni készült, Polanieczkire vetett szempillantással mondta:

— Most azonban az urak valamelyike kisérjen haza! — Polanieczki fölállt. Fáradt és kedvetlen arczán visszatükrözött a gondolata: — Az igazságot akarod hallani? Am legyen! De Bigiel közbeszólt:

— Mindnyájan hazakisérjük, hiszen oly szép este van!

Az egész társaság utnak indult s Maszkóné egyébre nem talált alkalmat, minthogy az udvarias jó éjszakát! közben sokat mondólag megszoritsa Polanieczki kezét. Azonban még a kézszoritás sem talált viszonzásra. Polanieczki kerülni kivánta: nem azért, hogy visszatérjen az erkölcs rögös utjára: — Most már késő, — igy vélekedett, hanem mert félt attól, hogy ez a viszony nagyon is lekötné. S a midőn miután megcsalta feleségét, most megcsalja Maszkónét, szégyenkezve vette észre, hogy ő, a ki erős elveken épitette föl életét, épp oly kevéssé bir ellentállani a bünnek, mint a legutolsó léha fráter. Az erkölcstelenség üressége töltötte meg lelkét, a melyben hiába kutatott, a becsület, a józan ész után, még a Mária iránt érzett vonzalom nyomát sem birta föltalálni. Bámulva állt szemben azzal a meglepő tényayel, hogy bukásáért feleségét teszi felelőssé.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

—

A pisztráng tenyésztés hazánkban. Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter legközelebb érdekes ujitást léptet életbe a hazai pisztráng tenyésztés érdekében. A hegyvidéki patakok pisztráng tenyésztésének emelése végett ugyanis a földmivelésügyi miniszter rendeletet bocsátott a halászati felügyelőségekhez, melyben állami költőtelepek berendezésére utasitotta őket Kiadott továbbá egy füzetet is, mely a pisztrángtenyésztésre vonatkozó tudnivalókat egyszerü népies nyelven mondja el s elrendelte annak ösmertetését és terjesztését.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1902. január hó 21-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 17.60—17.—. Kétszeres buza 14.——13.60. Rozs 13.40—12.80. Arpa 11.60.—11.—. Zab 14.20.—13.60. Tengeri: 9.80.—9.40. Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 15.80. Köleskása 23.50. Burgonya 5.—. 100 kiló lángliszt 30.80. zsemlyeliszt 30.—. fehérkenyér liszt 29.60, barnakenyér liszt 28.—. széna fuvarral 6.—, szalma 1.20 Szalonna 104.—, 6 kiló zsup-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —12. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84, Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.76. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kősó 21.50, nyers fagyu —.48. olvaszt. fagyu 68—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—. magyar gyapju —.—.—, Egy hektoliter óbor 66.—, uj bor 38.—, mész 1.20, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 25.—. köles —.— repcze —.—, dió 40.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 20, szalona 1.12, sertéshus 1.04, juh-hus 68, veres hagyma 20, fog hagyma 64, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 30.

Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	629 50
Államvasut	624 50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	488.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, január 30.

Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6 98
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. január 30-án.

Magyar aranyjáradék 4%	119.60
Magyar koronajáradék	96.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,/%	122 60
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	101 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	95.75
Italmérési jog megváltási kötvény	101.50
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	95.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	182.—
Tiszaszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	152.—
Osztrák járadékpapirban	100.60
Osztrák járadék ezüstben	100.50
Osztrák járadék aranyban	120 25
Osztrák korona járadék	97 30
Osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bank részvény	16 60
Magyar hitelbankrészvény	680 50
Osztrák hitelintézet részvény	668.—
Párisi vista	95.30
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.02
Németbirodalmi márka	117 15
London vista	239 35
20 márkás arany	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kitünő saját termelésü borok

kaphatók lakásomon üvegezetten a következő árban:

1. Ujbor (Nagyváradi karcos) 1 liter palaczk nélkül . . 32 kr.
2. Ó asztali gyoroki fehér bor 1 liter » » . . . 42 kr.

Finom fajborok:

3.	Kadarka (szemelt vörös bor)	1 liter	palaczkkal	1 frt	— kr.
4.	Cabernet » »	1 liter	»	1 frt	10 kr.
5.	Szilváni » fehér pecsenyebor	1 liter	»	1 frt	10 kr.
6.	Sauvignon » » csemegebor	1 liter	»	1 frt	20 kr.

10 üvegen felüli megrendelést házhoz is szállittatok, ½ literes üvegek a 3, 4, 5, 6. sz. borokból fele árban kaphatók.

Ugyanezen borok hordóban Hl.-enként tetemesen olcsóbban számittatnak.

Telefon-szám 406.

230—21—0

Molnár Lajos,
Sehlauch-tér, 18.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hirlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélboritékok.

Elvállal és készit:
izléses kivitelben
mindennemü
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghivók,
táncrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készitése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.